

นวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม Innovation in Higher Education Management in the Future

ณัฐกิตติ์ พาสภาการ¹, อุษา งานมีศรี² และ วรณรี ปานศิริ³

Natthakit Passapakarn¹, Usa Ngammeesri², Wanaree Pansiri³

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2,3}

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin Thailand^{1,2,3}

*Corresponding author, e-mail: Natthakit.pass@rmutr.ac.th

Retrieved; 9-10-2024; Revised; 2-01-2025. Accepted; 11-11-2025

Doi: 10.14456/jappm.2025.59

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์อนาคตภาพของนวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรมรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี ใช้แนวคิดและทฤษฎีของการจัดการศึกษา และแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 17 ท่าน ใช้วิธีการใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic Delphi Futures Research: EDFR) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคต โดยผสมผสานระหว่าง EFR (Ethnographic Futures Research: EFR) และเทคนิคเดลไฟล์ (Delphi) เข้าด้วยกัน เพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ได้มาจากระดับตอนการดำเนินการ EDFR รอบที่ 1 และ EDFR รอบที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าผลการสร้างนวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม พบว่า นวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม มีทั้งหมด 5 นวัตกรรม ได้แก่ 1) นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) นวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี 4) นวัตกรรมบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย และ 5) นวัตกรรมด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาในยุควิถีถัดไปจำเป็นต้องมีนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ (Educational Management Innovation) ที่เป็นการนำสิ่งใหม่ ๆ ความคิด วิธีการหรือการกระทำใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อช่วยปรับปรุงระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาและระบบการศึกษา นอกจากนี้ นวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ ได้นวัตกรรมที่สามารถนำไปจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับตามแผน

ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอุดมศึกษาที่กำหนดทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยให้เทียบเคียงกับนานาชาติและตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ

คำสำคัญ: นวัตกรรมจัดการการศึกษา; อุดมศึกษา; วิถีนวัตกรรม

Abstract

The objective of this article was to analyze future scenarios of innovation in higher education management. The study focused on the nine Rajamangala Universities of Technology. A mixed-methods approach was employed, utilizing the Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) technique—a combination of Ethnographic Futures Research (EFR) and the Delphi method—to establish consensus among 17 experts in higher education administration. Research instruments included interview forms and questionnaires administered across two rounds.

The research findings identified five key innovations for future higher education management: 1) teaching and learning innovation; 2) research and innovation creation; 3) technological human resource development; 4) academic services and networking; and 5) arts and culture preservation.

The study suggests that future educational management necessitates 'Educational Management Innovation'—the implementation of novel concepts and methods to enhance institutional systems. Furthermore, these findings align with national strategic plans aiming to elevate the quality of Thai higher education to international standards and effectively respond to national needs.

Keywords: educational management innovation; higher education; future path

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีและสังคม การศึกษาระดับอุดมศึกษาเผชิญกับความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ อย่างไม่เคยมีมาก่อน การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและความต้องการทักษะแรงงานที่เปลี่ยนไปในตลาดงาน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวและคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการการศึกษา (World Economic Forum, 2020)

นวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรมไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาทักษะของผู้เรียน และการสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Christensen & Eyring, 2011) การศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนาคตจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็น

สำหรับศตวรรษที่ 21 เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานร่วมกัน และความสามารถในการปรับตัว (OECD, 2019)

ในบริบทของประเทศไทย การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นวาระสำคัญของชาติ โดยมีเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) นวัตกรรมจัดการการศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งมีการวิเคราะห์แนวโน้มจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนาคต ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1.การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning) 2.การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) ในการจัดการการศึกษา 3.การพัฒนาหลักสูตรแบบโมดูลาร์ (Modular Curriculum) และไมโครเครดิตเดนเชียล (Micro-credentials) 4.การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะใหม่ (Lifelong Learning and Reskilling) 5.การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม

บทความวิจัยนี้นำเสนองานวิจัยเรื่อง นวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม ซึ่งการศึกษานี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมให้กับระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในการรับมือกับความท้าทายในอนาคต และการสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงมีความปรารถนาที่จะวิเคราะห์อนาคตภาพของนวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถาบันการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อนาคตภาพของนวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมจัดการการศึกษา ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (ทศนา แคมมณี, 2561) นวัตกรรมจัดการการศึกษา หมายถึง แนวคิด วิธีการ หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) เทคโนโลยีและดิจิทัล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การเรียนออนไลน์ แอปพลิเคชันการศึกษา และสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและการเข้าถึงการศึกษา 2) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมกับการเรียนออนไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน 3) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การทำโครงการ และการแก้ปัญหา 4) การเรียนรู้ตามความสามารถ (Competency-Based Education) การจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถเฉพาะด้านของผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับผลลัพธ์การเรียนรู้มากกว่าระยะเวลาในการศึกษา 5) การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองนอกห้องเรียน และใช้เวลาในชั้นเรียนสำหรับทำกิจกรรม อภิปราย และแก้ปัญหา 6) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project-Based Learning) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการทำโครงการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน 7) การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning): การใช้การประเมินผลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพและการประเมินตนเอง 8) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

สรุปได้ว่า นวัตกรรมจัดการศึกษาเหล่านี้มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีแนวคิดสำคัญหลายประการที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย 1) การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) แนวคิดนี้เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ และรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น 2) การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills Development) มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความคิดสร้างสรรค์ 3) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้บัณฑิตสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและตลาดแรงงาน 4) การบูรณาการระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ (Theory-Practice Integration) เน้นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ผ่านการฝึกงาน สหกิจศึกษา หรือโครงการที่ร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตสามารถทำงานได้จริง 5) การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม (Research and Innovation Promotion) มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม 6) การพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม (Ethics and Social Responsibility Development) ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมกับการเรียนออนไลน์ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน 8) การจัดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) เน้นการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่กำหนด 9) การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Skills Development) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตสามารถสร้างธุรกิจหรือนวัตกรรมของตนเองได้ 10) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน (Institutional Collaboration) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากร และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีแนวคิดมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน เป็นการเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 เป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว โดยมีวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วย 6 ด้านหลัก ดังนี้ 1. ด้านความมั่นคง 2. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติดังนี้ 1. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 2. แผนการปฏิรูปประเทศ 3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 4. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีการติดตามและประเมินผล มีการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อกำกับดูแลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปีต่อรัฐสภา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย โดยมีวิสัยทัศน์ "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21" (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ประกอบด้วย 1. วัตถุประสงค์หลักคือ 1) เพื่อ

พัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง 2. เป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ 3. ยุทธศาสตร์ 4. การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ 5. การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ และ 6. ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผน แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดตัวชี้วัดไว้รวม 20 ตัว ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาทั้ง 5 ประการ เช่น อัตราการเข้าเรียนสู่ทุกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (3-5 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของนักเรียนอายุ 15 ปี เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยให้เทียบเคียงกับนานาชาติ และตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ ประกอบด้วย 1. วิสัยทัศน์ 2. เป้าหมายหลัก 3. ยุทธศาสตร์หลัก 6 ด้าน 4. แนวทางการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ 5. การติดตามและประเมินผล และ 6. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศไทยในระยะ 7 ปี โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลก จึงต้องประกอบด้วย 1. วิสัยทัศน์ 2. พันธกิจ 3. ยุทธศาสตร์หลัก 4. กลไกการขับเคลื่อนแผน และ 5. การติดตามและประเมินผล ซึ่งแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 นี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของประเทศไทยในการปรับตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับโลก โดยใช้การอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และสร้างนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนประเทศ

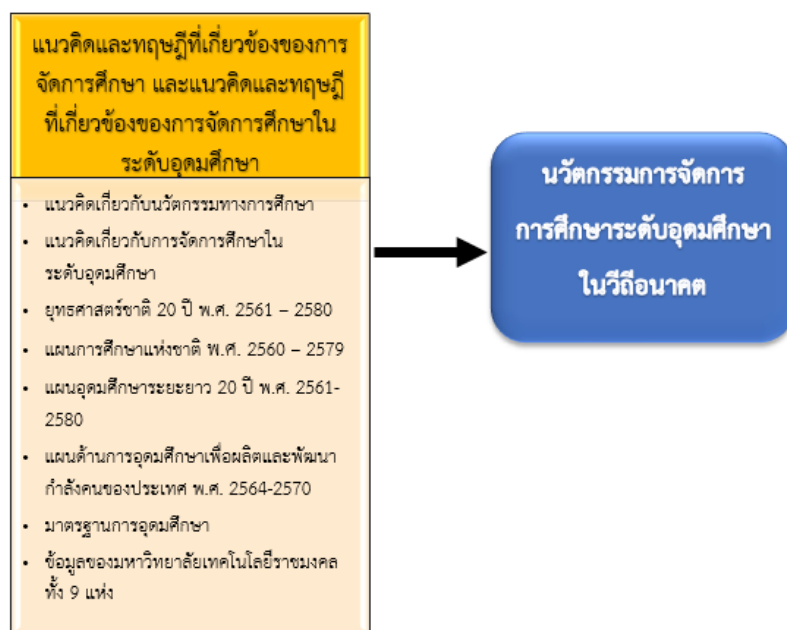
มาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ และเกณฑ์อื่น ๆ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 (2562)) มาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย อย่างไรก็ตาม การนำมาตรฐานไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพยังคงเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้การอุดมศึกษาไทยสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (มทร.) ทั้ง 9 แห่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิต นักปฏิบัติและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ จากการวิเคราะห์พันธกิจหลักที่ คล้ายคลึงกันของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง โดยทั่วไปครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1. การ จัดการศึกษา มุ่งผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี 2. การวิจัย ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปใช้ประโยชน์ 3.การบริการวิชาการ ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประเทศ 4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และ 5. การบริหารจัดการ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล และการวิเคราะห์จากกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง พบว่ามีแนวทางที่สอดคล้องกันในหลายประเด็น ได้แก่ 1. การมุ่งเน้นการผลิต บัณฑิตนักปฏิบัติ 2. การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม 3. การบูรณาการพันธกิจ 4. การสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือ และ 5. การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ทั้งนี้การนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งสามารถบรรลุเป้าหมายในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้น นำด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี ตลอดจนมีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี แนวคิดที่ เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นนวัตกรรมการจัดการการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพของนวัตกรรมการจัดการการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม พบว่า มีนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อ การพัฒนาผู้เรียน 2) นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) นวัตกรรมด้านการพัฒนาทาง เทคโนโลยี 4) นวัตกรรมด้านการบริการวิชาการและสร้างเครือข่ายทางวิชาการ และ 5) นวัตกรรมด้านการ ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดและทฤษฎีของ การจัดการศึกษาและแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการศึกษา 2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 3. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 4. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 5. แผนอุดมศึกษา ระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 6. แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564–2570 7. มาตรฐานการอุดมศึกษา และ 8. ข้อมูลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่ง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิตถอนาคค โดยการใช่วิธีการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Delphi Futures Research: EDFR) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคต โดยผสมผสานระหว่าง EFR (Ethnographic Futures Research: EFR) และเทคนิคเดลไฟล์ (Delphi) เข้าด้วยกัน เพื่อหาฉันทมติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่จะทำการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเพื่อหาฉันทมติ (Consensus) เกี่ยวกับนวัตกรรม โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการการศึกษา จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการจัดการศึกษาจำนวน 4 คน และผู้บริหารมหาวิทยาลัย 9 คน จำนวนทั้งหมด 17 ท่าน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่เป็นแนวคิดหรือเป็นการทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหรือความเป็นไปในอนาคต ข้อสรุปจะสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้ทั้งในเชิงวิชาการและการบริการต่าง ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ได้มาจากขั้นตอนการดำเนินการ EDFR รอบที่ 1 และ EDFR รอบที่ 2 มีวิธีการดำเนินการในแต่ละรอบดังนี้

2.1 EDFR รอบที่ 1 มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิตถ

อนาคต เพื่อกำหนดกรอบของงานวิจัย เพื่อเป็นการหาความรู้หรือข้อมูลพื้นฐานทางทฤษฎี เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต

2) ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีมาจัดทำกรอบเพื่อการสัมภาษณ์เกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต ตามแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษามา แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการศึกษา
- ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์
- สร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความ

เหมาะสมและความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์

- ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์
- นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแล้ว

ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

3) ดำเนินการในรอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีนำมาจัดทำเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ลักษณะการสัมภาษณ์จะเป็นแบบอิสระในการตอบและไม่ชี้นำ ดำเนินการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน พร้อมจดบันทึกและบันทึกวิดีโอเทป

4) วิเคราะห์/สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาสรุปและจัดกลุ่ม/จำแนกกลุ่มซึ่งจะเป็นข้อสรุปที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างนวัตกรรม

2.2 EDFR รอบที่ 2

การดำเนินการในรอบ 2 มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามที่วิเคราะห์/สังเคราะห์ มาจากการแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิด เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมพิจารณาถึงความเห็นในรอบที่ 2 แบบสอบถามนี้จะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับดังนี้

5	หมายถึง	นวัตกรรมการจัดการศึกษามีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	นวัตกรรมการจัดการศึกษามีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	นวัตกรรมการจัดการศึกษามีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	นวัตกรรมการจัดการศึกษามีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	นวัตกรรมการจัดการศึกษามีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.3 EDFR รอบที่ 3 มีขั้นตอนดังนี้

1) การดำเนินการในรอบ 3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้ง โดยแบบสอบถามรอบในรอบที่ 3 ได้มาจากการวิเคราะห์คำตอบในแบบสอบถามรอบ 2 และจะคำนวณค่ามัธยฐาน (Median: Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang: IR) ของแต่ละข้อ พร้อมกับคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ในการตอบคำถามรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะต้องทบทวนและพิจารณาคำตอบของตัวเองหรือยืนยันคำตอบเดิม โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ในกรณีที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนใดตกอยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าหรือต่ำกว่ามัธยฐานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องให้เหตุผลในการตอบเช่นนั้นด้วย

2) ถ้าหากแบบสอบถามที่ส่งให้ในรอบที่ 2-3 คำตอบไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก หรือพิสัยระหว่างควอไทล์แคบมาก สามารถสรุปผลข้อค้นพบ โดยผลที่ได้ในรอบสุดท้ายจะนำมาวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์รายข้อซึ่งเป็นค่าสถิติที่จะใช้เป็นผลสรุปของการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 โดยติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน ด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 และ 3 โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบและรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณตรวสอบการได้รับฉันทามติโดยวิเคราะห์ ค่ามัธยฐาน (Median: Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: IR) เกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (พงศ์เทพ จิระโร, 2564)

2.1 ค่ามัธยฐาน

4.50 ขึ้นไป	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมาก
2.50-3.49	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง
1.50 -2.49	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อย
1 - 1.49	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุด

2.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ตั้งแต่ .00 –.99	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง
ตั้งแต่ 1.00– 1.50	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันปานกลาง
ตั้งแต่ 1.51 ขึ้นไป	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันต่ำ

เกณฑ์การพิจารณาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าที่คำนวณได้ต้องมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 ขึ้นไปและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม จากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟายล์ 3 รอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบแรกเป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน เกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม โดยการสัมภาษณ์ นำผลการสัมภาษณ์มาทำการสังเคราะห์แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดเพื่อใช้ในรอบที่ 2 ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม

นวัตกรรมจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R
1. นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน		
1.1 การเรียนแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) โดยให้มีการออกแบบการเรียนการสอนที่รวมทั้งการเรียนออนไลน์และการเรียนในห้องเรียน เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4	1
1.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ การสร้างสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยี AI เข้ามาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้	5	1
1.3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนรู้แบบ Project-Based Learning: ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ทำงานเป็นโครงการเพื่อตอบโจทย์ปัญหาจริงในโลกการทำงาน และการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติจริง และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อเพิ่มความเข้าใจและการจดจำ	5	0

นวัตกรรมการจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถือนาคต	ระดับความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R
1.4 การออกแบบการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง สร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจและความต้องการของตนเองเช่น การออกแบบห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) ใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงในการสร้างห้องเรียนที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่	5	0
1.5 การประเมินผลตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เช่น ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านคุณลักษณะ เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนอย่างรอบด้าน	4	0
2 นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม		
2.1 การสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยการจัดสรรทรัพยากร และสร้างแรงจูงใจให้กับนักวิจัยในการพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบในการสร้างนวัตกรรมที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	0
2.2 การวิจัยบนฐานเทคโนโลยี (Technology-based Research) เช่น การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาวัตกรรมการใหม่	5	1
2.3 การส่งเสริมวิจัยข้ามสาขา (Interdisciplinary Research) โดยการสนับสนุนการวิจัยที่เชื่อมโยงหลายสาขาวิชาเพื่อสร้างนวัตกรรมที่ครอบคลุมและตอบโจทย์ยุคสมัย	4	0
2.4 การวิจัยควรเน้นผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาทั้งในด้านการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน	4	1
2.5 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการวิจัยด้านการศึกษา เช่น จัดการประชุมวิชาการและสัมมนา เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการศึกษา	4	1
3. นวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี		
3.1 การพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Literacy Development) โดยการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย เช่น มีการอบรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จัดหลักสูตรอบรมเพื่อเพิ่มทักษะด้านการใช้โปรแกรมต่าง ๆ	5	1

นวัตกรรมการจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต	ระดับความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R
3.2 การเรียนรู้แบบตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยสนับสนุนให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและวิธีการทำงาน	5	1
3.3 การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning by Doing): การเรียนรู้ผ่านการทำงานจริง โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับงาน	5	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

นวัตกรรมการจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต	ระดับความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R
3.4 การพัฒนาความสามารถด้านการจัดการนวัตกรรม (Innovation Management Skills) โดยการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการคิดและจัดการนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สนับสนุนและอบรมครูในการใช้เครื่องมือและเทคนิคการสอนออนไลน์	5	1
3.5 การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนา ปลุกฝังวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาในองค์กร เพื่อให้บุคลากรรู้สึกมีคุณค่าและมีส่วนร่วมในการเติบโตขององค์กร	4	0
4. นวัตกรรมการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย		
4.1 การจัดบริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยการพัฒนาหลักสูตรและบริการวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของสังคมและชุมชน มีจัดกิจกรรมและโครงการที่นำความรู้และนวัตกรรมไปสู่ชุมชน เช่น การจัดอบรม การให้คำปรึกษา และการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์	4	1
4.2 สถาบันควรสร้างความร่วมมือกับทั้งสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ	4	1
4.3 การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการให้บริการวิชาการ นำระบบออนไลน์มาใช้ในการจัดกิจกรรมวิชาการเพื่อเข้าถึงผู้เรียนและชุมชนในวงกว้าง	5	1

นวัตกรรมจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต	ระดับความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R
4.4 การกำหนดทิศทางการบริการวิชาการและการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ตอบสนองและสร้างประโยชน์ แก่ชุมชน สังคม และประเทศ	4	1
4.5 ส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิจัยมี และผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาชุมชนและมีเครือข่ายการบริการวิชาการ	4	1
5. นวัตกรรมด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม		
5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม เช่น การจัดงานนิทรรศการทางศิลปะ การประกวดศิลปกรรม และการแสดงศิลปะพื้นบ้าน เพื่อปลูกฝังคุณค่าทางวัฒนธรรมแก่บุคลากรและนักศึกษา	4	1
5.2 การผสมผสานศิลปะและวัฒนธรรมเข้ากับหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและประเพณี	4	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

นวัตกรรมจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคต	ระดับความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R
5.3 สถาบันควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกัน การทำวิจัยเชิงอนุรักษ์ และการเรียนรู้จากชุมชน	4	1
5.4 การใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่วัฒนธรรมและส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม เช่น การจัดทำเว็บไซต์นิทรรศการออนไลน์ และการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อกระจายความรู้ด้านวัฒนธรรม	5	1
5.5 การสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม ผ่านการจัดกิจกรรมที่เน้นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างนักศึกษาต่างชาติและนักศึกษา	4	1

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนาคตทั้ง 5 นวัตกรรมได้แก่ 1) นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน 2) นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) นวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี 4) นวัตกรรมการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย และ 5) นวัตกรรมด้านการ

ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทุกนวัตกรรมมีค่ามัธยฐาน(Median:Mdn) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป โดยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก จำนวน 15 ข้อ และอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Rang :IR) มีค่าน้อยกว่า 1.50 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 6 ข้อ และมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 19 ข้อ

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมการพิจารณาความคิดเห็นและความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม ในรอบที่3

นวัตกรรมจัดการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับความ คิดเห็น	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
1. นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.6	มากที่สุด	0.40	สอดคล้อง
2 นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม	4.2	มาก	0.60	สอดคล้อง
3. นวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี	4.8	มากที่สุด	0.80	สอดคล้อง
4. นวัตกรรมบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย	4.2	มาก	1.00	สอดคล้อง
5. นวัตกรรมด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	4.2	มาก	1.00	สอดคล้อง
ภาพรวม	4.4	มาก	0.76	สอดคล้อง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม มีค่ามัธยฐาน (Median:Mdn) เฉลี่ยเท่ากับ 4.4 ความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang :IR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.76 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยภาพรวมระดับสูง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการสร้างนวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม พบว่านวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถีนวัตกรรม มีทั้งหมด 5 นวัตกรรม ได้แก่ 1) นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 2) นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) นวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี 4) นวัตกรรมบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย และ 5) นวัตกรรมด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ (Educational Management Innovation) ที่เป็นการนำสิ่งใหม่ ๆ ความคิด วิธีการหรือการกระทำใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อช่วยปรับปรุงระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาและระบบการศึกษา นอกจากนี้

นวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถือนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ กรณัฏฐ์ สุกุลฤดี และคณะ (2562) ที่ศึกษา นวัตกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามแนวคิดทักษะการทำงานในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย 1) กรอบแนวคิดการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มี 4 ด้าน ดังนี้ (1) การบริหารด้านการผลิตบัณฑิต (2) การบริหารด้านการวิจัย (3) การบริหารด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และ (4) การบริหารด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และกรอบแนวคิดทักษะการทำงานในอนาคต 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามแนวคิดทักษะการทำงานในอนาคต พบว่า ด้านการผลิตบัณฑิตเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกด้าน มีทักษะที่ใช้ในการทำงานเป็นความต้องการจำเป็นสูงสุด 3) นวัตกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามแนวคิดทักษะการทำงานในอนาคต คือ นวัตกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เน้นการผลิตบัณฑิตให้มีทักษะ W-K-P

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ได้นวัตกรรมที่สามารถนำไปจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถือนาคต ที่สอดคล้องกับตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอุดมศึกษาที่กำหนดทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยให้เทียบเคียงกับนานาชาติและตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ ซึ่งนวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถือนาคตที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 5 นวัตกรรม ได้แก่ 1) นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) นวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี 4) นวัตกรรมบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย และ 5) นวัตกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

สรุป

นวัตกรรมจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิถือนาคตที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 5 นวัตกรรม ได้แก่ 1) นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นการดำเนินการใช้วิธีการในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนให้มีคุณภาพขึ้น 2) นวัตกรรมด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม เป็นการดำเนินงานที่

เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเชิงพาณิชย์ การวิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม 3) นวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาอาจารย์ คุณภาพของอาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านวิชาการและการสอน สนับสนุนการทำวิจัย การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ 4) นวัตกรรมบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย เป็นการดำเนินการพัฒนาเครือข่ายและการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ และ 5) นวัตกรรมด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 มหาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ควรนำนวัตกรรมที่ได้ไปใช้ในการจัดการศึกษาตามพันธกิจของมหาลัยและเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องแผนการจัดการศึกษาของชาติต่อไป

1.2 มหาลัยอื่นสามารถนำนวัตกรรมที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องพันธกิจของตนเองยุคในวิธินาครด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยกับต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาของไทย

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

กรณัญญ์ สกฤตฤติ. (2562). นวัตกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามแนวคิดทักษะการทำงานในอนาคด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564–2570. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 54–90.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580. https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. พริกหวานกราฟฟิค.

Christensen, C. M., & Eyring, H. J. (2011). *The innovative university: Changing the DNA of higher education from the inside out*. John Wiley & Sons.

OECD. (2019). *OECD future of education and skills 2030: OECD learning framework 2030*. OECD Publishing.

World Economic Forum. (2020). *The future of jobs report 2020*. World Economic Forum.